

ur, dat den onbe-
en en ouderlingen
e aanklacht, allen
s-rapport uit hun
icaal bestuur, dat
geheel en al be-
aristus. Met zillen
stuur zijn godde-
rne blad de Her-
wij zijn er van
it schreven, zelfs
ij hier als hand-
n jammerlijke
ht de toevlucht
telijke fictie,
neel standpunt
n, maar al te dik-
bedienen." 19

De Vereen. voor C.N.S. in de stormachtige jaren
1877 en 1878, door Dr G. Kalsbeek.
Het tijdvak der Doleantie, door Mr B. de Gaay
Fortman.
Eigen schooltoezicht, door Dr J. J. de Waal
Maleijt.

Bijzonder treffend vind ik, dat hier nog eens
werd afgedrukt de „Oproep tot de eerste alge-
meene vergadering voorkomende in het eerste
nummer van de Berichten", ondertekend door
Groen van Prinsterer, J. de Neufville, P. van Eik,
A. E. Simon Thomas, P. J. Teding van Berk-
hout, N. M. Feringa. Wat wisten onze voortrek-
kers in die dagen de hoofdzak voorop te zetten,
met terzijdestelling van wat minder van be-
lang was.

Leerzaam is ook de Financiële terugblik, door
C. Steneker en Mr D. W. O. A. Schut. Met cijfers
wordt hier aangetoond, hoe warm de liefde van
het Christenvolk voor de school met den Bijbel
was. Een net van Christelijke scholen kon over
ons land worden verspreid, ook toen de Overheid
niet steunde.

Het verslag van de Jubileumvergadering, nu j.l.
30 Oct. gehouden, brengt deze waardige viering
nog weer in herinnering.

Ten slotte wordt nog een lijst gegeven van de
leden van de Hoofdkommissie en een van de
inspecteurs, die achtereenvolgens de Vereeniging
in die functies dienden of nog dienen.

Hoe genieten we er in, dat de rij van de leden
van de Hoofdkommissie opent met den naam van
den edelen Mr G. Groen van Prinsterer.

Heel het gedenkboek maakt een uitnemenden
druk. Het draagt de sobere, rustige trekken,
die ook nog altijd het sieraad van de Vereeni-
ging zijn.

Tal van foto's verlichten het werk. Die zijn
over 't geheel zeer geslaagd. Een enkel portret
mist de noodige scherpte.

Dit werk heeft in niet geringe mate onze lectuur
over den Schoolstrijd verrijkt. Het blijkt in onze
dagen ook weer, hoe noodig het is, dat we goed
weten, hoe die strijd gevoerd is, waarover het
ging en dan wordt het ons ook duidelijk, dat
deze Vereeniging nog een taak heeft en nog weer
een plaats krijgt in menige omgeving, waar de
samenwerking van verschillende kerkelijke groe-
pen noodig is, om een Christelijke school in 't leven
te houden.

Het was goed, dat C.N.S. tot ons sprak in dit
boek. God stelle deze Vereeniging verder tot
rijken zegen.

G. MEIMA.

Op m. Het boek is gedrukt bij Veenman en
Zonen te Wageningen en te bekomen bij den Secr.
van C.N.S., R. Venema, Dinielstr. 60, Amster-
dam (Z.).

De „Groene Amsterdammer" publiceert een reproduc-
tie van een Duitsch kalenderblaadje, anno 1935, met
volgenden tekst:

Intellect!

Hinweg mit diesem Wort dem-bösen
mit seinem jüdisch grellen Schein!
Nie kann ein Mann von deutschem Wesen
ein intellektueller sein!

In dezelfde lijn ligt de leer van de „mythe" en de neo-
ditsche bewering des heeren Mussert, in een hollen
brief aan Dr Colijn, dat het nationaal-socialisme niet
te „begrijpen", doch slechts te „voelen" was.

N.S.B.-ijver.

Uit het „Handelsblad" (20, III, 36 Av.):

Men zij gewaarschuwd.

Op aanwijzing van bewoners van de Karel du Jar-
dinastraat in Zuid, heeft de politie een man naar het
bureau in de P. Aertszstraat geleid, die in genoemde
straat bij de woningen aanbelde en gegevens vroeg
omtrent de bewoners, hun aantal, ouderdom, gods-
dienst, enz. Hij beweerde van den Burgerlijken Stand
te komen, doch kon zich als ambtenaar van dien
dienst niet legitimeeren. Op het bureau bleek weldra,
dat de man niet voor den gemeentelijken Burgerlijken
Stand, doch voor de N.S.B. in verband met verkiezings-
werk gegevens verzamelde. Hij heeft echter na het
ingrijpen der politie toegezegd, zijn informatiewerk
te zullen staken.

„Polakken" en „Pollacken".

De „Groene Amsterdammer" schrijft:

Zelfs hun schelden is import.

Bij de indeling der joden in vijf groepen, waaraan
Mussert zich schuldig heeft gemaakt, zijn de politieke
joden, in de terminologie der N.S.B. „Polakken" ge-

naamd, bovenaan geplaatst op de lijst dergenen die
vernietigd moeten worden. U hebt natuurlijk altijd
gedacht dat de naam van dit genus was afgeleid van
dien van Dr Henri Polak. Dit is onjuist. De oorsprong
van het nationaal-socialistische scheldwoord „Polak-
ken" moet u zoeken in „Mein Kampf", waarin Hitler
tegen de joden in het algemeen, maar vooral tegen de
Poolsche joden, door hem stevast „Pollacken" ge-
noemd, van leer trekt. Daardoor ligt dit woord Herr
Mussert zoo voor in den mond, en daarom heeten onze
joodsche politici „Polakken".

Attestaties.

Dr H. Kaajan schrijft in „Utr. Kh.":

Heeft een plaatselijke kerk het recht iemand het
Heilig Avondmaal te weigeren, ook al komt hij met
een attestatie uit een kerk, waarmee zij in kerk-
verband staat?

Volgens Dr Kleyn is de plaatselijke kerk aan vol-
ledige attestaties van wettige, in het kerkverband staan-
de kerkeraden volstrektelijk gebonden.

Volgens Mr Lohman en Dr F. L. Rutgers zijn de
kerken in normalen toestand en in normale gevallen,
uit kracht van het op de gemeenschappelijke belijde-
nis gegronde kerkverband, tot een wederkeerig ver-
trouwen van elkanders getuigenis zonder twijfel be-
voegd en verplicht. Maar indien dat vertrouwen ge-
schokt is, of indien er in een particulier geval reden
van twijfel is, dan mag en dan moet elke kerkerad
naar zijn eigen recht en roeping te werk gaan. Daar-
om zegt dan ook Voetius, dat de attestatie voldoende
is zonder nieuw onderzoek of geloofsbelijdenis, tenzij
in geval er vermoeden is van onrechtzinnigheid en
dat een kerk niet gedwongen kan worden iemand
tot haar gemeenschap toe te laten, dien zij om goede
redenen meent niet te moeten toelaten.

Amsterdams kerkerad weigerde de attestatie van
Episcopius, omdat hij in Amsterdam reeds sedert ge-
ruimen tijd van onzuiverheid in de leer verdacht was.

De opmerking is van beteekenis b.v. in geval een
kerkerad attestatie geeft aan iemand, die gezond in
leer en wandel is, doch in het openbaar bewijst, dat
't niet zoo is. B.v. als hij in de N.S.B. bepaalde posities
inneemt.

„Te veel drukte"?

Ds J. J. Bouwman schrijft in „Almelosche Kh.":

Hoe het mogelijk is, dat men soms in verslagen
van redevoeringen leest, dat het heusch met Barth
niet zoo erg is en dat er te veel drukte over Barth
gemaakt wordt, is mij een raadsel.

Hoe men Barths aanhangers als Calvinisten kan
erkennen, wordt mij hoe langer hoe groter raadsel.

In plaats van het te laken moet men God danken,
dat tegen de dwaalleer van Barth en de zijnen, die
op allerlei wijze gepopulariseerd wordt en zoo door-
dringt onder de menschen, ons volk gewaarschuwd
wordt, opdat men zich niet late afbrengen van het:
Immanuel, God met ons.

Fantasiën van „De Waarheidsvriend".

Ds A. M. Boeijsingha schrijft in „Haarlemsch Kbl.":

IJsoud beweert „De Waarheidsvriend", dat Prof.
Schilder tegen de in de Hervormde Kerk achter ge-
bleven Gereformeerden zegt: „heden, zoo gij des Hee-
ren stem hoort, verlaat de Hervormde Kerk".

En blijkbaar acht dit blad daarin de algemeene
houding onzer kerken tot uitdrukking gebracht.

Als een hardhoorendheid zoo erg is, zal het wel
niet veel baten, als voor de zooveelste keer nog eens
gezegd wordt, wat dan wel is bedoeld.

Ik wil toch nog eens, als in een luidspreeker, met
een enkel woord onzen wensch, dien wij zien als een
heiligen plicht Gods, hun toeroepen: gehoorzaam-
heid!

„De Waarheidsvriend", hoewel door mij gewezen op
het fantastische van haar beweringen, heeft verleden
week met geen woord gereageerd.

„Religieus".

„Jodocus" schrijft in „Opbouw", weekblad voor „hu-
manistisch christendom":

Voor een massa menschen beteekent vrijzinnig
zijn: dat men minder gelooft dan orthodoxen. Van-
daar, dat een juffrouw mij onlangs vertelde: „Ja, ziet
u, mijn man is zoo vrijzinnig, die gelooft bijna niets."

Dan komt men bovendien nog in de war met dat
Godsdienstig en religieus. Voor veel menschen is dat
een maatstaf, hoeveel men g.looft. Godsdienstig is
veel — Vrijzinnig Godsdienstig minder, religieus nog
minder en vrij religieus bijna heelemaal niets meer.
Maar bij het hooren hiervan merkte een scherpzinnig
jongetje op: „Maar religieus is toch eigenlijk
Roomsch, want bij ons in de straat is een winkel in
religieuze artikelen en een non heet in Frankrijk „une
religieuse".

Voor anderen weer is religieus een beetje deftiger
dan Godsdienstig.

Ik ben religieus verzekerde mij een dame van goe-
den huize. Dat religieus werd uitgesproken met een
mooie lange en. Die klank had iets droefgeestigs,
maar was tegelijk een tikje triumpheerend, omdat
het zoo'n mooi vreemd woord was.

Och mevrouwje, zei ik, houd u zich daar vooral
aan, want die eu past voortreffelijk bij uw parfum en
je moet nooit iets forceeren.

En toen glimlachte ze gevleid en nam de opmer-
king tot zich als een ring aan haar gemanicureerde
vingers.

Want, ziet u, een beetje religiositeit staat wel chie.
En die Johannes de Dooper al sprinkhanen. Stel
u voor, zeg! Maar die was dan misschien ook gods-
dienstig.

Vermoedelijk was die dame „humanistisch" gebakerd.
En leefde zij dus in de onderstelling van de verbind-
baarheid van het humanistische bakerschap met het
christelijke (kerk)moederschap.

Eugen Gregor over de aarde.

Marnix schrijft in „Gron. Kerkbode" over een Duitsch

werk, van de hand van Eugen Gregor: „De mensch en
het raadael". Uit een kort overzicht, door hem in een
blad aangetroffen, vermeldt hij o.m. het volgende:

De natuurkunde nam aan, dat de aarde een bol
is, zij het dan ietwat afgeplat aan de polen. Gregor
heeft het over een proef door natuurkundigen geno-
men in de golf van Florida. Ik zal die proef nu niet
beschrijven. De slotsom was, dat de aarde geen bol
kan zijn, en meer heeft van een hollen schotel. Het
aardoppervlak is niet de buitenkant van een ronden
kogel, maar de binnenkant van een hollen kogel.

Even verder:

Gregor zegt, dat wij lang meenden van de hemel-
lichamen alles te weten. Men kon hun bewegingen
voorspellen en het kwam uit.

Men sprak over een geweldig heelal met veel zon-
nestelsels.

Ons zonnestelsel was het kleinste. En dan onze
aarde een haast nietige bol.

Goed; en dan kwam de vijandschap tegen de Schrift
en de menschen zeiden: wat een verbeelding van den
mensch, dat die aarde nu het centrum zoude zijn.

Thans echter ziet men weer 't raadselachtige der he-
mellichamen en van het heelal. Daar is een geleerde,
Ernst Barthel, die een nieuwe theorie van den vasten
sterrenhemel heeft uitgevonden.

Men strijdt tegenwoordig over de vraag, of het
heelal zich al dan niet uitzet, of het al dan niet een
constante grootte heeft.

Maar de theorie van Barthel leert nog heel wat
anders. Zij zegt, dat de sterren in het geheel geen
hemellichamen zijn. Het heelal is niet dan een elec-
tromagnetisch krachtstation. In verhouding tot de
aarde is het heelal zelfs niet heel groot. En alle ster-
ren, de zon meegerekend, zijn belangrijk kleiner dan
de aarde.

Heel dat heelal, met de aarde als het grootste stuk,
bevindt zich, zoo zegt een Amerikaansche natuurkun-
dige, in het binnenste van een hollen bol, als een noot
in zijn harden bast.

Wij zien dus de aarde geplant in een bol met harden
wand, net zooals ons natuurlijk oog dat opmerkt en
de zon en de sterren zijn maar electrische lampen,
veel kleiner dan de aarde.

We zullen evenals Marnix onze kalmte maar bewaren
bij het lezen van zulke dingen. Er zit trouwens voor een
gewoon mensch ook niets anders op. Wel zijn we het
met Marnix eens, als hij zegt, dat we onze kalmte als
Schriftgeloovigen eigenlijk altijd konden bewaren, ook
toen heel andere meeningen zijn verkondigd.

Gemeene Gratie.

„The Standard Bearer" (Ds Hoeksema) schrijft:

In Jan. 1930 schreef Dr Schilder, als reflectie op het-
geen zekere „Je Amerikaansche vriend" gerapporteerd
had, dat ik zou geschreven hebben over de ontkenning
van de gemeene gratie in Nederland: „Maar als het
waar is, dat in Nederland de gemeene gratie niet meer
als een algemeen erkende waarheid wordt voorgesteld,
dan geloof ik, dat tegenspraak zonder meer volstaan
kan".

De bedoeling van boven aangehaalden zin is, dat
het in 1930 schier ondenkbaar was, dat de gemeene
gratie niet algemeen als waarheid zou worden erkend,
zoo ondenkbaar, dat het geheel overbodig was om
dit zelfs in discussie te brengen. Wie het tegendeel
zou beweren, zou eenvoudig kunnen worden tegen-
gesproken zonder meer.

Zoo staat de zaak in Nederland thans niet meer.
Ik geloof niet, dat Dr Schilder in 1930 zou kunnen
herhalen, wat hij op dit punt in 1930 schreef.

Ik geloof, dat Ds Hoeksema verkeerd ziet. Hij schijnt
te vergeten, dat ik tegen Dr Kuypers gemeene-gratie-leer
niet het bezwaar inbracht, dat zij ons zakelijk op het
volle menschenleven aangewezen noemde, doch dat de
door Dr Kuypers gelegde grondslag te eng was; m.a.w.
wat Kuypers wilde „veilig stellen", wil ik minstens nog
veel „veiliger" helpen stellen. En dat is wat anders,
dan in Amerika door sommigen bedoeld is.

Persdebat.

Dr J. v. Lonkhuyzen schrijft in „De Wachter" (Ame-
rikaansch):

In onze kerkelijke pers is het geen zacht weertje.
Daar is nog vaak een tamelijk vinnige polemiek aan
de orde van den dag, betzigt ronduit, of steken in be-
dekten vorm. Het merkwaardigste bij dit alles is de
houding welke een blad als „De Heraut" inneemt.
Toen dit blad iets met „De Reformatie" had goed te
maken, was het er als de kippen bij om te zeggen, dat
het zeer het voorstel van de Classis Den Haag waar-
deerde om de polemiek te staken, en dies daar niet
meer aan zou doen. En sinds is dat blad, vaak met
opneming van artikeltjes tegen Dr Schilder, bezig
gedurig te polemiseren! De Kerkbode-pers is ver-
deeld. Sommigen trekken partij voor „De Heraut",
anderen, en niet zoo weinigen, voor „De Reformatie".
Vreemd! Toen „De Heraut" tegen schrijver dezes uit-
voer op een wijze zooals „De Reformatie" nog nooit
tegen iemand godaan heeft, toen geen artikeltjes in
de pers met: „Moet dat nu zoo?" Toen geen klachten
dat zulk een wijze van polemiseren „gevaarlijk" was.
Toen zweeg men. Maar nu — en vreemd genoeg „De
Heraut" vooraan — moet Dr Schilder over zijn pole-
mie, of wijze van polemiseren, gekapitteld worden.
Om particuliere redenen wil ik er niet meer van zeg-
gen al zullen we er wel meer van hooren.

Mr Duys, Buchmanbeweging, kerk.

De heer H. Algra schrijft in „Leeuw. Kh.":

In sommige bladen wordt een verslag gegeven van
wat Mr Duys heeft gezegd in Denemarken op een
grootte conferentie van de Oxfordbeweging. Ik heb die
toespraak voor de radio gehoord en er ook volledige
verslagen van gelezen. Het heeft velen met mij pijn
gedaan, dat de toespraak van Mr Duys begon met een
aanval op de kerken.